

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

ENGLAND CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND
EDUCATION**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi[®] digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION: a collection scientific works of the International scientific conference – London, England, 2025. Issue 5

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION**». Which took place in London , 2025.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

SHAXSLARARO MULOQOTNING SHAXS TARAQQIYOTIDAGI O'RNI VA PSIXOLOGIK MEXANIZMLARI

Xolmo'minova Mehriniso Valijon qizi

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti 2-bosqich talabasi

Ilmiy rahbar: **Qurbonova Nazira Nizomiddinovna**

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti o'qituvchisi

ANNOTATSIYA. Ushbu maqolada muloqotning shaxs kamolotidagi o'rni keng qamrovli tahlil qilinadi. Muloqotning tarkibiy qismlari, turlari va inson hayotidagi psixologik funksiyalari o'rganiladi. Shuningdek, muloqotning ontogenezi (yosh davrlari) davomidagi o'zgarishi va uning shaxsiy xususiyatlar shakllanishiga ta'siri yoritiladi.

Kalit so'zlar: Muloqot, shaxs, ijtimoiylashuv, kommunikatsiya, interaktsiya, pertsepsiya, empatiya, refleksiya, verbal va noverbal vositalar, emotsional intellekt.

I. KIRISH: MULOQOTGA BO'LGAN EHTIYOJNING TABIATI

Inson hayotini muloqotsiz tasavvur qilib bo'lmaydi. Psixologiya fanida muloqot — bu kamida ikki kishi o'rtasida axborot almashish, o'zaro ta'sir o'tkazish va bir-birini tushunishni o'z ichiga oluvchi ko'p qirrali jarayon sifatida ta'riflanadi [2, 145-bet].

Maqolaning maqsadi muloqotning nafaqat tashqi ta'sirini, balki uning shaxsning ichki "Men"ini shakllantirishdagi ahamiyatini ko'rsatib berishdir. Mashhur psixolog L.S. Vigotskiy ta'kidlaganidek, "Inson o'z-o'zini anglash darajasiga boshqalar orqali erishadi" [3]. Bu fikr muloqotning shaxs shakllanishida fundamental ekanligini anglatadi.

II. MULOQOTNING STRUKTURAVIY TUZILISHI VA FUNKSIYALARI

Muloqotning shaxsga ta'sirini tushunish uchun uning uchta asosiy tomonini tahlil qilish lozim [4]:

Kommunikativ tomon: Bu faqat so'z almashish emas. Bu jarayonda shaxs o'zining bilimlarini boyitadi, dunyoqarashini shakllantiradi.

Interaktiv tomon: Bu birgalikdagi faoliyatni anglatadi. Odamlar o'yin, o'qish yoki mehnat jarayonida bir-birlarining xatti-harakatlariga ta'sir ko'rsatadilar.

Pertseptiv tomon: Bu bir kishining boshqa bir kishini idrok etishi. Biz muloqotda qarshimizdagi insonning nigohi, ovozi va holatiga qarab, unga baho beramiz va o'z navbatida o'zimizni uning ko'zi bilan ko'rishni boshlaymiz.

III. MULOQOT — SHAXS IJTIMOIYLASHUVINING ASOSIY OMILI

Ijtimoiylashuv — bu insonning jamiyatga moslashishi va undagi madaniy tajribani o'zlashtirishi. Muloqot bu jarayonda asosiy mexanizm hisoblanadi.

Oilaviy muloqot: Shaxsning poydevori oiladagi muloqot madaniyati bilan qo'yiladi. Ota-ona va farzand o'rtasidagi samimiy muloqot bolada dunyoga nisbatan ishonch yoki ishonchsizlik hissini uyg'otadi. G'oziyev E.G'. o'z ishlarida oilaviy muloqotning ahamiyatini chuqur yoritgan [2, 210-bet].

Tengdoshlar bilan muloqot: O'smirlik davrida tengdoshlar bilan muloqot yetakchi faoliyatga aylanadi. Bu davrda shaxs o'zining mustaqilligini, guruhdagi o'rnini va ijtimoiy maqomini belgilab oladi [9].

IV. O'Z-O'ZINI ANGLASH VA "KO'ZGU" EFFEKTI

Amerikalik sotsiolog Ch.Kuli tomonidan ilgari surilgan "Ko'zgudagi Men" nazariyasiga ko'ra, inson o'zini boshqa odamlar u haqida nima deb o'ylashiga qarab shakllantiradi. K. Rogersning gumanistik psixologiyasida ham shaxsning o'zini-o'zi anglashida ijtimoiy muhitning o'rni katta ekanligi ta'kidlanadi [8].

Muloqot shaxsga quyidagilarni beradi:

Aks-sado (Feedback): Boshqalarning maqtovi yoki tanqidi orqali shaxs o'z xatti-harakatlarini tuzatadi.

O'zini solishtirish: Inson o'z qobiliyatlarini boshqalar bilan solishtirish orqali o'z imkoniyatlarini real baholashni o'rganadi.

V. ZAMONAVIY JAMIYATDA MULOQOT MADANIYATI VA MUAMMOLARI

2025-yilga kelib, raqamli texnologiyalar muloqot xarakterini o'zgartirdi. Gadjetlar va ijtimoiy tarmoqlar masofalarni yaqinlashtirgan bo'lsa-da, shaxslararo muloqotning emotsional chuqurligini kamaytirdi.

Virtual muloqotning xavfi: Noverbal vositalarning (yuz ifodasi, ovoz ohangi) yo'qligi o'zaro tushunmovchiliklarga va shaxsning yolg'izlanishiga olib kelishi mumkin.

Muloqotdagi to'siqlar:

Psixologik to'siqlar (uyatchanlik, qo'rquv, agressiya) shaxsning jamiyatdagi muvaffaqiyatiga xalaqit beradi. Ularni yengish uchun kommunikativ treninglar va psixologik maslahatlarning o'rni katta [7].

VI. XULOSA VA TAVSIYALAR. Shaxslararo muloqot — bu insonning ma'naviy va intellektual salomatligini ta'minlovchi quvvat manbaidir. Shaxs taraqqiyoti muloqot sifatiga to'g'ridan-to'g'ri bog'liq. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev ta'kidlaganidek, yoshlarimizning har tomonlama kamolga yetishi, shu jumladan muloqot madaniyati ham muhim ahamiyatga ega [1].

Komil inson bo'lib yetishish uchun:

Emotsional intellektni rivojlantirish (boshqalarni his qilish).

Faol tinglash ko'nikmasini shakllantirish.

Muloqotda bag'rikenglik (tolerantlik) tamoyillariga amal qilish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

- 1.Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. — Toshkent: "O'zbekiston", 2021.
- 2.G'oziyev E.G'. Umumiy psixologiya. 1-2 kitob. — Toshkent: "Noshir", 2010.
- 3.Vigotskiy L.S. Mishleniye i rech. — Moskva: "Labirint", 2005.
- 4.Andreyeva G.M. Sotsialnaya psixologiya: Uchebnik dlya vuzov. — M.: Aspekt Press, 2018.
- 5.Bodalev A.A. Psixologiya obshsheniya. — M.: Institut prakticheskoy psixologii, 1996.
- 6.Bern E. Games People Play (Odamlar o'ynaydigan o'yinlar). — (O'zbek tilidagi tarjimasi yoki inglizcha nashri).
- 7.Yusupov E. Inson kamoloti va muloqot odobi. — Toshkent, 2015.
- 8.Rogers C.R. On Becoming a Person (Shaxs bo'lish haqida). — Houghton Mifflin, 1961.
- 9.Davletshin M.G. Umumiy psixologiya. — Toshkent, 2002.

